**ÖVERFÖRMYNDARKANSLIET**
Motala • Mjölby • Vadstena • Boxholm • Ödeshög

# Sammanträdesprotokoll

**Sammanträdesdatum**
2026-10-13 Överförmyndarnämnden

**Plats och tid:** Överförmyndarkansliet, Järnvägsparken 5, Motala
Tisdag 13 oktober 2026, 13:15—1400

**Plats och tid för justering:** Digital justering

**Protokollet omfattar:** § 55-59

**Utses att justera:** Jan-Inge Quist

**Underskrifter**

Sekreterare .....
Eva Jansson

Ordförande .....
Karin Olsson

Justerare .....
Jan-Inge Quist

**Tillkännagivande av protokoll**
Justeringen tillkännagiven på Motala, Mjölby, Vadstena, Boxholm och Ödeshögs kommuners digitala anslagstavla den 21 oktober 2026.

| Beslutande ledamöter | Beslutande ersättare |
|---|---|
| Karin Olsson (KD), Ordförande | |
| Maria Larsson (L) | |
| Rose-Marie Fransson (S) | |
| Jan-Inge Quist (S) | |
| Michael Cornell (C) | |
| Camilla Egberth (S) | Ersätter Ann-Charlotte Hallén Mård (S) |
| Irene Karlsson (M) | |

**Ersättare**
Bo Forsberg (KD)

Andreas Östensson (SD)

**Övriga**
Annelie Willén, enhetschef, överförmyndarkansliet

Katarina Lind, överförmyndarhandläggare

Sara Jagneby, överförmyndarhandläggare

Nelly Georges, överförmyndarhandläggare

## Ärendelista

§ 55 Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026 ..... 4
§ 56 Information från överförmyndarkansliet 2026 (ON-2026/00013) ..... 6
§ 57 Sekretess ..... 7
§ 58 Sekretess ..... 8
§ 59 Sekretess ..... 9

# § 55
# Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026

## Beslut

1. Överförmyndarnämnden godkänner överförmyndarkansliets förslag till återrapportering och yttrande över Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026.
2. Överförmyndarnämnden avger återrapportering och yttrande till Länsstyrelsen i enlighet med överförmyndarkansliets förslag.

## Sammanfattning

Länsstyrelsen har efter sin inspektion av Överförmyndarnämndens verksamhet begärt en återrapportering av hur nämnden har följt upp rutinen för hantering av redovisningshandlingar enligt 16 kap. 8 § föräldrabalken. Överförmyndarnämnden återrapporterar att en översyn av rutinen har påbörjats och att en ny eller reviderad rutin beräknas vara på plats från årsskiftet 2026/2027.

Nämnden lämnar även ett yttrande över delar av den kritik som Länsstyrelsen har framfört i inspektionsprotokollet.

## Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026 ÖN 2026/00039

Bilaga: Återrapportering och yttrande med anledning av Länsstyrelsens inspektion den 25 augusti 2026 samt inspektionsprotokoll från den 14 september 2026.

## Beslut skickas till

Mjölby kommun
Vadstena kommun
Boxholms kommun
Ödeshögs kommun
Hannes Tomasson Mjölby kommun
Martin Berry Vadstena kommun
Tina Andersson Boxholms kommun
Catrin Hultén Ödeshögs kommun

# § 56
# Information från överförmyndarkansliet 2026 (ON-2026/00013)

## Beslut

1. Informationen noteras.

## Sammanfattning

Överförmyndarnämndens informeras om följande på dagens sammanträde:

- Granskningsläget – Utav 924 årsräkningar har 905 granskats (98%). Kansliet har följt planen till och med vecka 34, därefter långsammare. 4 % har passerat sex månaders handläggningstid.
- Den 16 september 2026 hade kansliet erfarenhetsutbyte för anhörig/god man. Ca 15 personer medverkade och gäst var en representant från riksförbundet FUB.
- Ett möte med kontaktpersoner i samverkanskommunerna har skett den 24 september 2026 då Boxholm och Mjölby deltog.
- Budget 2026 och prognos 2027 redovisas kommunvis.
- Kansliet deltog i Motala Expo 18—19 september 2026.
- Den 13 oktober har kansliet möte med godmansföreningens styrelse.
- Stormötet för ställföreträdare kommer att äga rum i Motala 17 november, 17.00.
- Ny överförmyndarhandläggare, Nelly Georges säger hej och presenterar sig.

## Behandling av ärende

Utöver ordföranden yttrar sig Rose-Marie Fransson (S), Maria Larsson (L) samt Michael Cornell (C).

# § 57
# Sekretess

# § 58
# Sekretess

# § 59
# Sekretess

# § 55
# Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026

## Beslut

1. Överförmyndarnämnden godkänner överförmyndarkansliets förslag till återrapportering och yttrande över Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026.
2. Överförmyndarnämnden avger återrapportering och yttrande till Länsstyrelsen i enlighet med överförmyndarkansliets förslag.

## Sammanfattning

Länsstyrelsen har efter sin inspektion av Överförmyndarnämndens verksamhet begärt en återrapportering av hur nämnden har följt upp rutinen för hantering av redovisningshandlingar enligt 16 kap. 8 § föräldrabalken. Överförmyndarnämnden återrapporterar att en översyn av rutinen har påbörjats och att en ny eller reviderad rutin beräknas vara på plats från årsskiftet 2026/2027.

Nämnden lämnar även ett yttrande över delar av den kritik som Länsstyrelsen har framfört i inspektionsprotokollet.

## Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026 ÖN 2026/00039

Bilaga: Återrapportering och yttrande med anledning av Länsstyrelsens inspektion den 25 augusti 2026 samt inspektionsprotokoll från den 14 september 2026.

## Beslut skickas till

Mjölby kommun
Vadstena kommun

Boxholms kommun
Ödeshögs kommun
Hannes Tomasson Mjölby kommun
Martin Berry Vadstena kommun
Tina Andersson Boxholms kommun
Catrin Hultén Ödeshögs kommun

**ÖVERFÖRMYNDARKANSLIET**
Motala • Mjölby • Vadstena • Boxholm • Ödeshög

**Tjänsteskrivelse**

Motala kommun
Gemensam Ledningsförvaltning

**Diarienummer**
ON-2026/00039

**Datum**
2026-10-02

**Enhetschef**
Annelie Willén

# Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektions-protokoll, dnr 9547-2026

## Förslag till beslut

1 Överförmyndarnämnden godkänner överförmyndarkansliets förslag till återrapportering och yttrande över Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026.

2 Överförmyndarnämnden avger återrapportering och yttrande till Länsstyrelsen i enlighet med överförmyndarkansliets förslag.

## Sammanfattning

Länsstyrelsen har efter sin inspektion av Överförmyndarnämndens verksamhet begärt en återrapportering av hur nämnden har följt upp rutinen för hantering av redovisningshandlingar enligt 16 kap. 8 § föräldrabalken. Överförmyndarnämnden återrapporterar att en översyn av rutinen har påbörjats och att en ny eller reviderad rutin beräknas vara på plats från årsskiftet 2026/2027.

Nämnden lämnar även ett yttrande över delar av den kritik som Länsstyrelsen har framfört i inspektionsprotokollet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Överförmyndarnämndens återrapportering och yttrande avseende Länsstyrelsens inspektionsprotokoll, dnr 9547-2026 ÖN 2026/00039

Bilaga: Återrapportering och yttrande med anledning av Länsstyrelsens inspektion den 25 augusti 2026 samt inspektionsprotokoll från den 14 september 2026.

Beslut skickas till

Mjölby kommun

Vadstena kommun

Boxholms kommun

Ödeshögs kommun

Hannes Tomasson Mjölby kommun

Martin Berry Vadstena kommun

Tina Andersson Boxholms kommun

Catrin Hultén Ödeshögs kommun

Sofia Löf
Verksamhetschef

Annelie Willén
Enhetschef

Länsstyrelsen Östergötland

# Återrapportering och yttrande med anledning av Länsstyrelsens inspektion den 25 augusti 2026 samt inspektionsprotokoll från den 14 september 2026.

**Överförmyndarnämnden vill på detta sätt lämna återrapportering på hur nämnden har följt upp rutinen avseende hantering av redovisningshandlingar, enligt 16 kap. 8 § föräldrabalken samt lämna synpunkter på Länsstyrelsens inspektionsmöte och inspektionsprotokoll.**

## Återrapportering uppföljning av rutin avseende hantering av redovisningshandlingar, enligt 16 kap. 8 § FB

Överförmyndarkansliet har vid arbetsplatsträff den 22 september 2026 påbörjat en översyn av nämndens rutin avseende hantering av redovisningshandlingar enligt 16 kap. 8 § föräldrabalken.

Som en del av uppföljningen kommer vi att omvärldsbevaka. I november 2026 träffar vi övriga överförmyndarenheter i Östergötlands län, där frågan om hantering och administration av redovisningshandlingar kommer att tas upp. Syftet är bland annat att få en bild av hur andra verksamheter hanterar frågan och att identifiera ett effektivt och rättssäkert arbetssätt.

Efter genomförd översyn och omvärldsbevakning kommer ställning att tas till förändringar av rutinen. En ny eller reviderad rutin beräknas vara på plats från årsskiftet 2026/2027.

## Nämndens yttrande på Länsstyrelsens kritik i övriga frågor

***Akt 583 4003169 – godmanskap enligt 11 kap. 4§ FB***
Den aktuella kritiken i ovanstående akt avser bland annat att nämnden har granskat en elektronisk sluträkning som var sammanfogad med en fysisk sluträkning. I den elektroniska sluträkningen som var signerad med Bank ID har ställföreträdaren angett noll för samtliga poster. I den fysiska sluträkningen har samtliga uppgifter om tillgångar, inkomster och utgifter redovisats. Den fysiska sluträkningen är inte undertecknad på heder och samvete.

Nämnden har under årets granskning uppmärksammat att ett sådant förfarande kan leda till oklarheter kring om räkningshandlingen är signerad på heder och samvete. Nämnden har därför redan ändrat arbetssätt. När nämnden uppmärksammar att ställföreträdaren har bilagt

en fysisk räkningshandling till en digital nollad räkningshandling begär nämnden numera in en ny räkningshandling, där antingen den fysiska räkningen är signerad på heder och samvete eller en digital räkningshandling där samtliga poster redovisats.

Mot bakgrund av att nämnden redan har uppmärksammat frågan och ändrat sitt arbetssätt har nämnden svårt att se att kritik i denna del är befogat. Nämnden anser att det hade varit mer rimligt med ett påpekande om vikten att säkerställa att det finns en tydlig koppling mellan den person som avger räkningshandlingen på heder och samvete och de uppgifter som redovisas i den.

I samma akt riktar även Länsstyrelsen kritik mot överförmyndarnämnden för att en annan nollad sluträkning granskats utan anmärkning eller beslut om lättnader i redovisningen.

Överförmyndarnämnden har med stöd av Länsstyrelsens riktlinjer, Nationella riktlinjer för överförmyndare – förordnade ställföreträdares redovisning, granskat sluträkningen. Av riktlinjerna framgår att ”Om det framkommer att en god man inte får ta hand om en huvudmans ekonomi, bör överförmyndaren se till att gode mannen i en årsräkning på heder och samvete intygar att inga tillgångar förvaltats.”

Nämnden har tolkat riktlinjerna som att motsvarande bedömning kan göras även vid granskning av en sluträkning. Ställföreträdaren har i sin begäran om entledigande samt i den redogörelse som tillhör sluträkningen angett att han inte tillåtits förvalta huvudmannens ekonomi. Ställföreträdaren har i sluträkningen tagit upp samtliga tillgångar han förvaltat under perioden. Då inga tillgångar förvaltats är sluträkningen tom, vilket enligt nämndens bedömning ger en korrekt bild av ställföreträdarens ekonomiska förvaltning. Ställföreträdaren har även intygat detta på heder och samvete.

I Länsstyrelsens riktlinjer finns information om när lättnader i redovisningen eller befrielse från att lämna redovisning (det sistnämnda enligt tidigare gällande lagstiftning) kan vara aktuellt, exempelvis om huvudmannens ekonomi är av ringa omfattning. Något resonemang om att lättnader i redovisningen skulle vara aktuella i en situation där ställföreträdaren inte har fått förvalta huvudmannens medel finns inte.

Mot denna bakgrund anser nämnden att det inte finns skäl för kritik mot att en nollad sluträkning har granskats utan anmärkning eller beslut om lättnader i redovisningen, när ställföreträdaren inte har förvaltat någon del av huvudmannens ekonomi.

Länsstyrelsen riktar även kritik mot överförmyndarnämnden för att skulder inte granskats i årsräkningen avseende år 2025 i samma akt. Länsstyrelsen framhåller i sina riktlinjer att lagstiftningen inte ställer krav på att överförmyndaren ska granska ställföreträdarens räkenskaper (t.ex. verifikat), men att överförmyndaren har rätt att granska dem. Vidare anges i rekommendation att ”ö*verförmyndaren bör i varje enskilt fall överväga att granska verifikat för inkomst- och utgiftsposter samt tillgångar och skulder”*.

En sådan övervägning görs vid varje granskning. Vid normalgranskning ser granskaren översiktligt över skulderna och bedömer om de behöver stämmas av mot verifikat eller om någon annan åtgärd behöver vidtas. Finns skäl ska granskaren stämma av de redovisade siffrorna mot verifikat. Vid djupgranskning ska granskaren i regel alltid stämma av skulderna mot verifikat.

Överförmyndarnämnden finner det anmärkningsvärt att Länsstyrelsen i sina riktlinjer lyfter fram överförmyndarens rätt att själv avgöra hur granskningen ska ske, för att sedan rikta kritik mot att nämnden har utformat sina rutiner utifrån dessa riktlinjer.

Mot denna bakgrund har nämnden svårt att se på vilka grunder kritik riktas mot nämnden för på vilket sätt som skulder granskats.

Nämnden vill avslutningsvis framhålla att nämnden tar Länsstyrelsens synpunkter på allvar och kontinuerligt ser över sina rutiner och arbetssätt för att säkerställa en rättssäker, ändamålsenlig och effektiv tillsyn.

Överförmyndarnämnden för Motala, Mjölby, Vadstena, Boxholm och Ödeshög

Länsstyrelsen Östergötland

Datum
2026-09-14

Diarienummer
9547-2026

Gemensamma överförmyndarnämnden för Motala, Mjölby, Vadstena, Ödeshög och Boxholm kommuner

overformyndarnamnden@motala.se

# Inspektion enligt 6 kap. 2 § ställföreträdarskapsförordningen (2026:667) av överförmyndarnämnden för Motala, Mjölby, Vadstena, Ödeshög och Boxholms kommuner

Länsstyrelsen företog den 25 augusti 2026 inspektion av gemensamma överförmyndarnämnden för Motala, Mjölby, Vadstena, Ödeshög och Boxholms kommuner (nämnden). Inspektionen genomfördes genom att ett fysiskt inspektionsmöte hölls i nämndens lokaler. Närvarande vid mötet var verksamhetschef Anneli Willén, nämndens ordförande Karin Olsson, nämndens vice ordförande Maria Larsson, handläggarna Therése Stålgren, Ivana Smoljan samt Ebba Agefjäll. Från Länsstyrelsen deltog chefsjurist Rebecka Djerfsten samt länsjuristerna Emma Causevic och Elin Hellberg.

Underlag för inspektionen var den verksamhetsredogörelse som sänts in till Länsstyrelsen, protokoll från föregående inspektion, anmälningsärenden som inkommit till Länsstyrelsen sedan föregående inspektion, samt den stickprovsgranskning som genomförts i anslutning till inspektionsmötet.

Den 1 juli 2026 trädde ändringar av bestämmelser i föräldrabalken i kraft. De nya bestämmelserna innebär bland annat förändringar av ställföreträdarskapens omfattning och definition samt överförmyndarens verksamhet.

Den aktuella inspektionen avser i huvudsak handläggningen under de två senaste åren, det vill säga en period som till stor del avser tiden före den 1 juli 2026. Länsstyrelsens bedömningar i det nu aktuella inspektionsprotokollet utgår därmed, om inte annat anges, från den lagstiftning som gällde vid tidpunkten för den handläggning som har granskats. För ärenden som påbörjats eller handlagts före den 1 juli 2026 tillämpas således i huvudsak bestämmelserna i

föräldrabalken i dess tidigare lydelse samt de bestämmelser i förmynderskapsförordningen (1995:379) som var tillämpliga vid den aktuella tidpunkten.

I den mån ett ärende eller en handläggningsåtgärd omfattas av övergångsbestämmelser eller avser förhållanden efter den 1 juli 2026, beaktas de bestämmelser som är tillämpliga i det enskilda fallet. Utöver de uppgifter som framgår av verksamhetsredogörelsen (se bilaga 1) behandlades nedanstående frågor särskilt.

## Information om JO-beslut

Vid inspektionsbesöket informerade Länsstyrelsen om fyra JO-beslut (se bilaga 2).

## Redogörelse för verksamheten

### Bemanning och personalresurser

Personalstyrkan och personalsammansättningen ska förstärkas med en tjänst inför kommande verksamhetsår. Denna utökning beror främst på den ökade arbetsbelastningen som den nytillkommande lagstiftningen på området förväntas medföra.

### Rekrytering av ställföreträdare

På kansliets hemsida finns information om ställföreträdarskap och en länk till intresseanmälan. Vid inspektionsmötet uppgavs att alla ärenden inte är lämpliga för nya ställföreträdare, vilket innebär att dessa i vissa fall får vänta innan de tilldelas sitt första uppdrag. Kansliet använder sig av rekryteringsverktyget Recruto i rekryteringsarbetet. Alla uppdrag publiceras dock inte alltid där. För att underlätta matchningen mellan uppdrag och nya ställföreträdare kan kansliet i vissa fall välja att aktivt matcha enklare uppdrag mot nya ställföreträdare.

Ställföreträdare är i många fall benägna att åta sig uppdrag i andra kommuner än den egna. Detta är positivt eftersom det ger nämnden ett större underlag vid matchning. Det ökar också möjligheten att hitta en lämplig ställföreträdare även när det råder brist på personer i en viss kommun.

En del personer som inkommer med intresseanmälan väljer av olika skäl att avstå från att åta sig uppdrag under den senare delen av

rekryteringsprocessen. Detta beskrevs som en utmaning i rekryteringsarbetet.

## Granskning av årsräkningar

Under inspektionsmötet noterades särskilt att nämnden hade en hög andel färdiggranskade årsräkningar per den 30 september 2025. Nämnden uppgav att man arbetar effektivt för att granskningen av årsräkningarna ska kunna genomföras inom rimlig tid och att det finns väl fungerande arbetsrutiner inom verksamheten för detta. Som en del av arbetssättet genomförs bland annat veckovisa avstämningar avseende årsräkningarna, vilket ger möjlighet att följa upp hur granskningen fortskrider och vid behov vidta åtgärder. Nämnden har även särskilda granskningsdagar då granskningen av årsräkningar prioriteras, vilket bidrar till att hålla en kontinuerlig takt i granskningsarbetet.

## Överlämnande av redovisningshandlingar till ny ställföreträdare

När det gäller rutinen för överlämning av handlingar till ny ställföreträdare i samband med byte uppgavs under inspektionen att rutinen har ändrats. Enligt den nuvarande rutinen skickar nämnden förteckning, de tre senaste årsräkningarna samt sluträkning till den nya ställföreträdaren. I samband med detta skickas även ett följebrev med information om att ställföreträdaren vid behov kan ta del av äldre räkenskapshandlingar på plats hos nämnden. Det uppgavs vidare att nämnden kommer se över rutinen på nytt vid nästa arbetsplatsträff och göra ett omtag av den.

Under inspektionsmötet informerade Länsstyrelsen om följande. Enligt 16 kap. 8 § föräldrabalken (FB) gäller att sedan överförmyndaren har granskat förmyndarens, gode mannens eller förvaltarens sluträkning, ska räkningen samt de förteckningar, årsräkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ FB som förvaras hos överförmyndaren lämnas över till den som är behörig att ta emot redovisning för förvaltningen.

Överlämningen ska dokumenteras i akten, för att det ska vara möjligt att avgöra hur länge som en eventuell talan om ersättning för skada får väckas. Enligt 12 kap. 15 § FB får en sådan talan får väckas inom tre år från det att handlingarna har lämnats. Enligt samma paragraf gäller tidsfristen inte om ställföreträdaren gjort sig skyldig till brott.

Länsstyrelsen konstaterar utifrån 16 kap. 8 § FB att samtliga redovisningshandlingar som den tidigare ställföreträdaren lämnat in till nämnden ska skickas till den nya ställföreträdaren. I den aktuella lagparagrafen framgår inte att det finns möjlighet att göra undantag. Som tillsynsmyndighet är därmed Länsstyrelsens uppfattning att samtliga redovisningshandlingar ska överlämnas till ny ställföreträdare oavsett hur lång tid uppdraget varat.

Länsstyrelsen konstaterar slutligen att nämnden ännu inte har ändrat sin rutin så att samtliga redovisningshandlingar översänds till den nya ställföreträdaren i enlighet med 16 kap. 8 § FB. Länsstyrelsen bedömer att detta utgör en brist som föranleder kritik mot nämnden.

## Stickprovsgranskning

Länsstyrelsen har genomfört granskning av 20 akter (586 4001696, 586 4001680, 586 4001510, 586 4000908, 583 4003517, 583 4003371, 583 4003244, 583 4003169, 583 4002401, 583 4001873, 583 4001852, 583 4001758, 583 4001682, 583 4000927, 583 2001011, 560 4002347, 560 4002326, 509 4002199, 509 4001589, 586 336). Granskningen har i huvudsak avsett de två senaste åren.

Enligt den nationella tillsynsinriktningen för år 2025–2026 ska Länsstyrelsen kontrollera nämndens granskning av ospecificerade poster i redovisningshandlingar. Vidare ska Länsstyrelsen särskilt kontrollera nämndens handläggning vid byte av ställföreträdare. Länsstyrelsen ska också särskilt kontrollera nämndens handläggning av inkomna klagomål mot ställföreträdare. Slutligen ska Länsstyrelsen särskilt granska hur nämnden följer upp uttagsmedgivanden från omyndigas bankkonton.

Granskningen ger Länsstyrelsen anledning till följande generella synpunkter samt ytterligare påpekanden avseende nedan angivna akter.

### Dokumentation och diarieföring

Av akt 586 336 framgår att en årlig omprövning av förvaltarskapet har genomförts under år 2025. I samband med omprövningen bedömdes att det kunde finnas skäl att ansöka om jämkning eller upphörande av förvaltarskapet, eftersom förvaltaren i sitt yttrande uppgav att ställföreträdarskapet eventuellt kunde övergå till godmanskap. Den 15 december 2025 skickades en begäran om läkarintyg till aktuell vårdinstans. Läkarintyget inkom den 27 mars

2026. Därefter framgår inte av akten att någon ytterligare åtgärd har vidtagits i ärendet.

Vid inspektionsmötet uppgavs att det finns en anteckning om att ärendet avskrivits från vidare handläggning, eftersom läkarintyget visade att huvudmannen fortsatt var i behov av förvaltare. Vid inspektionsmötet noterades vidare att anteckningen fanns i verksamhetssystemet, men saknades i den fysiska akten.

Av akt 583 4003517 framgår att endast två personer tillfrågades om att åta sig uppdraget som förvaltare under en handläggningstid på nästan åtta månader. Under inspektionsmötet uppgavs att fler personer tillfrågats under handläggningens gång men att alla samtal och mejlkonversationer med presumtiva ställföreträdare inte antecknats och lagts till akten.

Av 17 § förmynderskapsförordningen framgår bland annat att samtliga handlingar som har getts in till överförmyndaren och som avser ett visst förmynderskap, godmanskap eller förvaltarskap ska bevaras och sammanföras till en akt. Av bestämmelsen framgår vidare att kopior av skrivelser i ärendet samt anteckningar om sådana beslut och åtgärder av överförmyndaren som inte framgår av någon annan handling eller av registret ska fogas till akten. Sådana anteckningar ska ange dagen för beslutet eller åtgärden.

Länsstyrelsen påminner, mot bakgrund härav, om vikten av att nämnden löpande tillför akten de handlingar och anteckningar som är av betydelse för handläggningen, däribland dokumentation av relevanta ställningstaganden och vidtagna åtgärder.

### Akt 583 4003169 - godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB

Av akten framgår att en elektronisk sluträkning, avseende perioden den 13 januari 2025–den 17 augusti 2025, inkom till nämnden den 16 september 2025. Den elektroniska sluträkningen är sammanfogad med en fysisk sluträkning. I den fysiska sluträkningen har samtliga uppgifter om tillgångar, inkomster och utgifter redovisats. Den fysiska sluträkningen är dock inte undertecknad på heder och samvete. Den elektroniska sluträkningen är signerad med Bank ID, men i denna har ställföreträdaren angett noll för samtliga poster.

Under inspektionsmötet uppgavs att den tidigare rutinen medgav att ställföreträdare kunde lämna in en fysisk räkenskapshandling som bilaga till den elektroniska räkenskapshandlingen. Denna möjlighet har numera tagits bort, eftersom det kan uppstå oklarhet

kring huruvida den elektroniska underskriften på heder och samvete även omfattar uppgifterna i den fysiska handlingen.

Länsstyrelsen informerar om att sluträkningar ska avges och undertecknas på heder och samvete i enlighet med 14 kap. 18 § FB. Länsstyrelsen konstaterar att underskriften säkerställer att det finns en tydlig koppling mellan den person som avger sluträkningen på heder och samvete och de uppgifter som redovisas i den. Länsstyrelsen konstaterar slutligen att underskriften, såväl i fysisk som i elektronisk form, fyller en viktig funktion vid ett eventuellt framtida utkrävande av straffansvar mot en ställföreträdare.

Justitieombudsmannen (JO) har i protokoll från den 20 februari 2017 (dnr 7221–2016) uttalat att en elektronisk redovisning kan avges på heder och samvete genom en avancerad elektronisk underskrift. JO hänvisade i det aktuella beslutet till artikel 26 i eIDAS-förordningen, enligt vilken en avancerad elektronisk underskrift bland annat ska vara unikt knuten till undertecknaren och kopplad till de uppgifter som undertecknas på ett sådant sätt att efterföljande ändringar kan upptäckas.

Länsstyrelsen informerar om vikten av att det finns en tydlig koppling mellan den elektroniska underskriften och de uppgifter som ställföreträdaren avger på heder och samvete. I den nu aktuella akten är den elektroniskt signerade sluträkningen ”nollad”, det vill säga att samtliga poster i årsräkningen är upptagna till noll kronor. De faktiska uppgifterna om tillgångar, inkomster och utgifter återfinns vidare i en separat fysisk räkenskapshandling som inte är undertecknad på heder och samvete. Detta medför oklarheter kring vilka uppgifter som ställföreträdaren faktiskt har avgett på heder och samvete.

Mot bakgrund av att nämnden inte har verifierat att de uppgifter som ställföreträdaren redovisat i den fysiska räkenskapshandlingen omfattas av ställföreträdarens underskrift på heder och samvete riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Av akten framgår vidare att en sluträkning, avseende perioden 18 augusti 2025–30 september 2025, inkom till nämnden den 30 september 2025. Sluträkningen har granskats utan anmärkning. Några ingående eller utgående tillgångar har inte redovisats i sluträkningen och inte heller några inkomster eller utgifter. Sluträkningen är således ”nollad”.

Av tjänsteanteckning daterad den 1 oktober 2025 framgår att ställföreträdaren inte har kunnat vidta några åtgärder i ärendet eftersom huvudmannen inte har varit samarbetsvillig. Ställföreträdaren har därför inte kunnat redovisa den ekonomiska förvaltningen, eftersom huvudmannen själv har hanterat denna.

Under inspektionsmötet uppgavs att det i vissa fall kan vara svårt för ställföreträdare att fullgöra sin redovisningsskyldighet när huvudmannen inte samarbetar. I den nu aktuella akten har ställföreträdaren per telefon informerat om att han, på grund av bristande samarbete med huvudmannen, inte haft möjlighet att redovisa den ekonomiska förvaltningen. Sluträkningen har därefter granskats utan anmärkning trots att den innehållsmässigt varit nollad.

Länsstyrelsen informerar om att det, enligt 14 kap. 18 § FB, framgår att om en ställföreträdares uppdrag har upphört, ska den som frånträder uppdraget inom en månad lämna en sluträkning till nämnden gällande egendom som har stått under hans eller hennes förvaltning.

Av 14 kap. 19 § FB framgår vidare att om det med hänsyn till bland annat ställföreträdarens och den enskildes förhållanden eller omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får nämnden befria ställföreträdaren från skyldigheten att lämna in en sluträkning alternativt besluta att sluträkningen upprättas i förenklad form.

Länsstyrelsen konstaterar att ställföreträdaren som huvudregel ska lämna en sluträkning när uppdraget upphör. Om särskilda skäl föreligger kan nämnden besluta om redovisningsbefrielse eller att sluträkningen får upprättas i förenklad form. Mot bakgrund av att nämnden har granskat sluträkningen, som inte innehåller några uppgifter om huvudmannens ekonomi, utan anmärkning riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Av akten framgår även att årsräkningen för år 2025 har granskats utan anmärkning. Någon granskning av huvudmannens skulder har dock inte genomförts. Ställföreträdaren har under övriga upplysningar angett att det är svårt att få en överblick över huvudmannens skulder. Vidare har ställföreträdaren uppgett att huvudmannen har Kivra och att huvudmannen vid tillfällen har tagit bort ställföreträdaren från tjänsten, vilket försvårar ställföreträdarens möjligheter att få del av information om huvudmannens ekonomi.

Vid inspektionsmötet uppgavs att granskning av skulder i huvudregel sker i samband med så kallad djupgranskning, det vill säga vid en mer ingående granskning av årsräkningen. Vidare uppgavs att skulder inte granskas i samma utsträckning vid den normala granskningen av årsräkningar.

Av 14 kap. 15 § FB framgår att förordnade förmyndare, gode män och förvaltare före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren ska redogöra för förvaltningen under föregående år av den egendom som har stått under ställföreträdarens förvaltning. Årsräkningen ska avges på heder och samvete.

Av samma lagrum framgår även att årsräkningen ska innehålla uppgifter om den enskildes tillgångar och skulder vid början och slutet av den period som räkningen avser. Vidare ska en sammanställning göras av inkomster och utgifter under perioden. Av årsräkningen ska särskilt framgå hur mycket som har använts för den enskildes uppehälle eller nytta i övrigt.

Av bestämmelsen ovan framgår vidare att uppgifter om den enskildes skulder utgör en del av den redovisning som ställföreträdaren ska lämna i årsräkningar. Länsstyrelsen bedömer därför att granskning av årsräkningar även ska omfatta uppgifter om skulder. Om skulder i huvudsak granskas i samband med så kallad djupgranskning innebär det att denna del av redovisningen inte granskas i samma utsträckning som vid den vanliga granskningen av årsräkningarna.

Justitieombudsmannen (JO) har i beslut den 1 december 2025 (dnr 5473–2024) uttalat att granskning av ställföreträdares årsredovisningar är ett av överförmyndarens viktigaste tillsynsverktyg. Länsstyrelsen konstaterar vidare att en granskning av huvudmannens skulder är av stor vikt för att nämnden ska kunna uppmärksamma om skulder ökar under ställföreträdarskapet. Uppgifterna om skulder kan vidare ge indikationer på om ställföreträdarskapet fungerar och om det finns behov av att vidta åtgärder.

Länsstyrelsen har förståelse för att granskning av årsräkningar kan ske på olika nivåer och att vissa uppgifter kan behöva granskas mer ingående. Länsstyrelsen konstaterar dock, vid en sammantagen bedömning, att nämndens rutin att som huvudregel endast granska skulder vid djupgranskning av årsräkningar inte kan anses tillräcklig. Detta utgör en sådan rutinmässig brist som, enligt Länsstyrelsens bedömning, föranleder kritik mot nämnden.

### Akt 560 4002326 - godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB

Av akten framgår inte om nämnden har inhämtat yttrande från den enskildes make, sambo eller barn, eller bedömt att sådant yttrande inte behöver inhämtas inför beslutet om byte av ställföreträdare daterat den 27 maj 2025, i enlighet med 11 kap. 16 § andra och tredje styckena FB.

Vid inspektionsmötet uppgavs att nämnden, efter Länsstyrelsens senaste inspektion, infört rutin om att inhämta yttrande från anhöriga inför byte av ställföreträdare. Att yttranden inte är inhämtade i det nu aktuella ärendet uppgavs bero på att bytet är genomfört innan ändring av rutinen.

### Akt 583 4003517 – förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § FB

Det framgår att nämnden mottog akten från en annan kommun den 18 november 2025. I samband med överflyttningen noterades att ställföreträdaren hade begärt sig entledigad den 25 augusti 2025. Den 1 december 2025 skickades en förfrågan om uppdraget till en presumtiv ställföreträdare. Först den 7 juli 2026 skickades en förfrågan till en annan presumtiv förvaltare om att åta sig uppdraget. Beslut om byte av ställföreträdare fattades därefter den 10 juli 2026.

Under inspektionsmötet uppgavs att anledningen till att bytet tagit nästan åtta månader berodde på att nämnden inte kunde hitta rätt ställföreträdare till det aktuella uppdraget. Det uppgavs vidare att uppdraget under hela handläggningstiden även låg ute på det digitala rekryteringsverktyget.

Länsstyrelsen informerar om att JO i tidigare beslut riktat kritik för bristfällig och långsam handläggning av ärenden om entledigande av god man eller förvaltare. I JO:s beslut den 30 maj 2016, dnr 5071–2015, den 13 september 2016, dnr 539–2016, och den 3 maj 2017, dnr 351–2017 ansåg JO att en handläggningstid om åtta månader och längre var oacceptabel. JO framför, i beslut med dnr 5071–2015, att det av 11 kap. 19 § andra stycket FB framgår att en god man eller förvaltare visserligen är skyldig att kvarstå till dess att en ny god man eller förvaltare har utsetts om godmanskapet eller förvaltarskapet ska fortsätta. Denna skyldighet kan dock, enligt JO, inte gälla under hur lång tid som helst.

### Akt 583 4003371 – förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § FB

Av akten framgår att ett klagomål inkom till nämnden den 4 maj 2026. Den 26 maj 2026 inkom även en skrivelse från huvudmannen

där arvodesbeslutet överklagades. I skrivelsen hänvisade huvudmannen till en tidigare begäran om byte av ställföreträdare samt framförde att det fanns behov av en förvaltare som besökte huvudmannen. Den 28 maj 2026 skickades ett brev till huvudmannen där handläggaren bedömde att förvaltaren inte hade brustit i utförandet av sitt uppdrag och att klagomålet därför inte skulle utredas vidare. Förvaltaren bedömdes även fortsatt vara lämplig för uppdraget.

Under inspektionsmötet uppgavs att det är en miss att huvudmannens begäran om byte, som framfördes i skrivelsen den 26 maj 2026, inte uppmärksammades och hanterades under handläggningsprocessen.

Länsstyrelsen informerar om vikten av att skilja på ett klagomål och en ansökan om byte. Av 11 kap. 15 och 21 §§ FB framgår att vissa personer har rätt att ansöka om en ställföreträdares entledigande. För det fall en ansökan görs ska det ärendet, efter utredning och bedömning, avslutas med ett överklagningsbart beslut. Länsstyrelsen bedömer att det i den nu aktuella akten är en fråga om ansökan om byte av ställföreträdare.

Mot bakgrund av att nämnden inte har hanterat den inkomna skrivelsen som en ansökan om byte av ställföreträdare, utan endast som ett klagomål, och inte heller avslutat ärendet med ett överklagningsbart beslut, riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

## Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen påminner om vikten av att nämnden löpande tillför akten de handlingar och anteckningar som är av betydelse för handläggningen.

Mot bakgrund av att nämnden fortfarande inte har som rutin att överlämna samtliga redovisningshandlingar till ny ställföreträdare i enlighet med 16 kap. 8 § riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Eftersom nämnden inte har verifierat att uppgifterna i den fysiska sluträkningen i akt 583 4003169 omfattas av ställföreträdarens underskrift på heder och samvete, riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Med anledning av att nämnden i akt 583 4003169 har granskat den nollade sluträkningen utan anmärkning riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Länsstyrelsen riktar kritik mot nämnden med anledning av aktuell granskningsrutin, enligt vilken skulder i huvudregel granskas i samband med djupgranskning av årsräkningar.

Länsstyrelsen påtalar vikten av aktiv handläggning av ärenden om entledigande av god man eller förvaltare, i enlighet med vad JO har uttalat om handläggningstiderna i sådana ärenden.

Mot bakgrund av att nämnden inte har hanterat inkommen begäran om byte av ställföreträdare i akt 583 4003371 riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

## Återrapportering

Nämnden ska senast den 12 oktober 2026 redovisa till Länsstyrelsen

- Hur nämnden har följt upp rutinen avseende hantering av redovisningshandlingar, enligt 16 kap. 8 § FB.

## De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chefsjurist Rebecka Djerfsten med länsjurist Emma Causevic som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsjurist Elin Hellberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

## Kopia till

Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunernas revisorer i Motala, Mjölby, Vadstena, Ödeshög, och Boxholms kommuner, motala.kommun@motala.se, mjolbykommun@mjolby.se, vadstena.kommun@vadstena.se, kommun@boxholm.se, kommun@odeshog.se

JOkansli2@jo.se

## Bilagor

1. Verksamhetsredogörelse inkommen den 12 juni 2026.

2. Information om JO-beslut.